

Dosarul nr.3ra-1196/2022
2-20164847-01-3ra-16112022

Prima instanță: Judecătoria Chișinău, sediul Râșcani (C. Guzun)
Instanța de apel: Curtea de Apel Chișinău (Gh. Mîra, Gr. Dașchevici, A. Bostan)

DECIZIE

21 iunie 2023

mun. Chișinău

Curtea Supremă de Justiție

Completul de judecată, în componența:
Președinte, judecător
judecători

Tamara Chișca-Doneva
Mariana Pitic
Ion Malanciuc
Oxana Parfeni
Aliona Miron

examinând recursul depus de Societatea cu Răspundere Limitată „Seola-Lux”,
în cauza de contencios administrativ, intentată la cererea de chemare în judecată
depusă de Societatea cu Răspundere Limitată „Seola-Lux” împotriva Serviciului Fiscal
de Stat cu privire la anularea actelor administrative,
împotriva deciziei din 24 mai 2022 a Curții de Apel Chișinău, prin care a fost
respinsă cererea de apel depusă de Societatea cu Răspundere Limitată „Seola-Lux” și s-a
menținut hotărârea din 09 iunie 2021 a Judecătoriei Chișinău, sediul Râșcani,

c o n s t a ț ă :

La 29 decembrie 2020, SRL „Seola-Lux” a depus cerere de chemare în judecată, în
procedura contenciosului administrativ, împotriva Serviciului Fiscal de Stat, solicitând
anularea deciziei nr.127/1263A din 07 octombrie 2020 a Direcției de Administrare
Fiscală Chișinău, actului de control fiscal nr.860481 din 22 august 2020 și a deciziei
nr.239 din 26 noiembrie 2020 a Serviciului Fiscal de Stat de respingere a cererii
prealabile.

În motivarea acțiunii reclamanta a indicat că la 07 octombrie 2020, Direcția de
Administrare Fiscală a emis decizia nr.127/1263A în baza actului de control nr.860481
din 22 august 2020, prin care s-a dispus: de a ajusta TVA în declarația privind TVA
pentru perioada fiscală L/08/2020 aferentă lipsurilor de mărfuri; prezentarea declarației
cu privire la impozitul pe venit anul 2020 și a ține cont de rezultatele inventarierii.

Nefiind de acord cu actul administrativ, a depus contestație la Serviciul Fiscal de
Stat, solicitând anularea deciziei nr.127/1263A din 07 octombrie 2020 a Direcției de
Administrare Fiscală Chișinău și a actului de control fiscal nr.860481 din 22 august 2020,
cu dispunerea efectuării unui alt control fiscal în baza stării de fapt și conform datelor
contabile cu verificarea efectivă și în mod obiectiv a stocurilor, deoarece acesta nu

corespundea situației de fapt, conținând date eronate. La fel, cazul a fost examinat cu încălcări de procedură.

Prin decizia nr.239 din 26 noiembrie 2020 a Serviciului Fiscal de Stat a fost respinsă cererea prealabilă.

Reclamanta nu este de acord cu decizia organului fiscal, deoarece prin actul de control fiscal s-au admis încălcări și omisiuni, și anume, verificarea faptică a stocului de mărfuri aflat la contribuabil nu a fost realizată; organul fiscal s-a limitat doar la unele date din evidența contabilă, fără a fi suprapuse cu mărfurile deținute de facto, din care cauză s-a constatat lipsa de mărfuri în sumă de 815.064,7 de lei și 119.663,90 de lei, surplusuri de mărfuri.

La fel, organul fiscal nu a efectuat controlul la toate entitățile, unde SRL „Seola-Lux” comercializează mărfurile.

Astfel, la entitatea amplasată pe adresa: XXXXX, nu s-a efectuat control fiscal, iar la entitatea de pe adresa: XXXXX, în general, nu este indicată în actul fiscal și nu s-a efectuat controlul.

Funcționarii fiscali au efectuat inventarierea la sediul său, în lipsa contabilului și a directorului întreprinderii pentru a da explicații pe marginea cazului și a prezenta stocurile de mărfuri, întru corespunderea datelor din contabilitate cu stocurile de mărfuri deținute de fapt, motiv din care cauză s-au depistat lipsuri și surplusuri.

Pe lângă acestea, la inventariere nu s-a solicitat sau cel puțin consultată opinia directorului și a contabilului întreprinderii, pentru a stabili în mod corect și exact stocurile de mărfuri și a le corela cu datele evidenței contabile pentru determinarea obiectivă a situației activelor și pasivelor.

Inspectorii fiscali nu au efectuat numărarea efectivă a componentelor și produselor din stocul de mărfuri pentru a le corela și suprapune cu stocurile de mărfuri real existente, limitându-se doar la transcrierea mecanică a datelor din contabilitatea întreprinderii și indicarea lor în anexele actului.

Cele menționate atestă faptul că au fost încălcate prevederile pct.21 și pct.27 din Ordinul nr.60 din 29 mai 2012 al Ministerului Finanțelor.

De asemenea, după fiecare inventariere, comisia urma să examineze toate documentele (listele de inventariere, calculele, procesul verbal etc.), fapt omis de către inspector, prin ce au fost încălcate prevederile pct.14 lit.a) din Ordinul Ministerului Finanțelor nr.60 din 29 mai 2012.

S-au admis încălcări și a prevederile pct.33 din Ordinul Ministerului Finanțelor nr.60 din 29 mai 2012, care statuează că, comisia de inventariere întocmește procesul-verbal privind rezultatele inventarierii care conține următoarele elemente: data întocmirii; numele și prenumele membrilor comisiei de inventariere; numărul și data ordinului (dispoziției) de instituire a comisiei de inventariere; subdiviziunea supusă inventarierii, data începerii și finalizării inventarierii; rezultatele inventarierii.

Or, asemenea proces-verbal nu a fost întocmit de către comisia de inventariere. Efectuarea controlului fiscal prin verificare faptică s-a făcut conform Ordinului Ministerului Finanțelor nr.60 din 29 mai 2012, după cum este indicat expres în actul de control.

Inspectorii Serviciului Fiscal nu au identificat toate bunurile supuse inventarierii la toate subdiviziunile SRL „Seola-Lux”, prin ce s-a încălcat prevederile pct.10 subpunct 6) din Ordinul Ministerului Finanțelor nr.60 din 29 mai 2012.

Reclamanta consideră că, verificarea faptică prin inventariere a avut loc cu abateri, deoarece nu s-a efectuat control la toate subdiviziunile întreprinderii, și anume, subdiviziunea din *XXXXX și cea din XXXXX*, nu au fost menționate în actul fiscal și nu s-a efectuat control la acestea, din care motiv s-a depistat neajunsul de mărfuri în sumă de 815.064,7 de lei.

La caz, s-a încălcat ordinul nr.60 din 29 mai 2012 al Ministerului Finanțelor, în special pct.18 subpct.2) care prevede că, comisia identifică toate locurile de depozitare (încăperile), în care există bunuri supuse inventarierii. Inventarierea bunurilor se efectuează pe fiecare loc de depozitare (amplasare) a acestora și pe fiecare gestionar. Inventarierea stocurilor se efectuează la locurile de păstrare (depozite, magazine, secții). Stocurile eterogene se supun inventarierii prin numărare, cântărire sau determinare a volumului. Stocurile aflate în ambalaje intacte se despachetează selectiv, cu excepția când desigilarea lor conduce la scăderea calității sau la deteriorare. Cantitatea stocurilor păstrate în ambalajele sigilate, poate fi stabilită, ca excepție, în baza documentelor primare sau prin verificarea selectivă a unei părți din aceste bunuri. Greutatea sau volumul stocurilor se pot stabili prin măsurare și calcule tehnice. Inspectorii nu au făcut delimitare dintre bunurile din stocul de mărfuri efectiv care pot fi comercializate și bunurile care și-au pierdut calitatea inițială și nu mai pot fi comercializate.

Bunurile care urmează a fi predate la rebut și decontate datorită pierderii valabilității și calităților de utilizare inițială total, nu au fost excluse și la fel, s-au inclus în bunuri care participă în activitatea comercială.

Aceasta s-a datorat și faptului că nu s-a format și asigurat comisia de inventariere la acest control fiscal. Prin aceasta s-a încălcat prevederile pct.24 din Ordin nominalizat supra, care prevede că, pentru bunurile, la care comisiile de inventariere au constatat defecte, se întocmesc liste de inventariere separate care se trec de asemenea, în lista de inventariere INV-n.

Conform pct.8, în cadrul inventarierii, se stabilesc bunurile care parțial sau total și-au pierdut calitatea inițială.

De asemenea, s-au încălcat prevederile pct.55 din Regulamentul privind inventarierea, care prevăd că, pentru ambalajul deteriorat se întocmește un act care conține informația referitor la cauzele deteriorării și persoanele responsabile. O parte semnificativă din bunurile aflate în stocuri sunt deteriorate și imposibil de utilizat sau comercializat, dar nu au fost trecute în asemenea listă și nici nu a fost perfectată o asemenea listă.

Astfel, din considerentul că nu s-au exclus la inventariere bunurile care și-au pierdut calitățile atunci și a apărut surplusul de mărfuri în mărime de 119.663,90 de lei.

Deci, datele indicate în actul de control nr.860481 din 22 august 2020 și anexele la actul de control sunt neveridice și incorecte, deoarece nu corespund datelor obiective, cu stocurile de mărfuri aflate de facto în posesiunea (depozitarea) SRL „Seola-Lux”.

Din aceste considerente se impune necesitatea de a fi efectuat un alt control fiscal în care să fie verificate bucată cu bucată fiecare bun din stocul de mărfuri și corelat cu datele

din evidența contabilă a întreprinderii. Or, în decizia contestată este reflectat că s-a efectuat control fiscal la toate subdiviziunile, ceea ce nu este corect, deoarece la subdiviziunea activă secția comercială nr.34 amplasată în XXXXX, nu s-a efectuat control fiscal, din care cauză și există un deficit în sumă de 815064,7 de lei.

Afară de aceasta, în cadrul ședinței de examinare a cazului, în cadrul Direcției de Administrare Fiscală Chișinău s-a dovedit că neînregistrarea acestei subdiviziuni este eroare de sistem, dar nu a SRL „Seola-Lux”.

Deci, organul fiscal urma să efectueze controlul la toate subdiviziunile, pentru determinarea exactă a stocurilor de mărfuri.

A notat că, prin cererea din 06 octombrie 2020 a solicitat Serviciului Fiscal de Stat efectuarea unui nou control fiscal pentru a remedia deficiențele admise în precedentul control.

În ședința din 07 octombrie 2020, cererea menționată a fost admisă și s-a dispus un nou control fiscal, care în realitate nu a avut loc.

Motivul efectuării repetate a inventarierii constituie deficiențele și inexactitățile admise la inventarierea precedentă.

Astfel, în scopul determinării corecte a stocului de mărfuri la pozițiile corespunzătoare și respectării cadrului legal se impune necesitatea efectuării repetate a controlului fiscal.

De altfel, verificarea faptică a stocului de mărfuri aflat la contribuabil nu a fost realizată în mod exact, este neconcludentă, incompletă, inventarierea limitându-se doar la unele date și poziții din evidența contabilă fără a fi suprapuse cu mărfurile deținute de facto.

Din cauza lacunelor admise din partea organului fiscal, s-a constatat lipsa de mărfuri în sumă de 815.064,7 de lei și surplusuri de mărfuri în sumă de 119.663,90 de lei. Surplusurile în esență sunt mărfurile din neajuns, aceasta constituind eroarea.

Prin hotărârea din 09 iunie 2021 a Judecătoriei Chișinău, sediul Râșcani s-a respins ca neîntemeiată acțiunea depusă de SRL „Seola-Lux”.

La 27 iunie 2021, cu respectarea termenului prevăzut la art.232 din Codul administrativ, prin intermediul poștei electronice, și ulterior la 29 iunie 2021, prin intermediul Direcției de evidență și documentare procesuală a Judecătoriei Chișinău, sediul Râșcani, SRL „Seola-Lux” a depus apel motivat împotriva hotărârii din 09 iunie 2021 a Judecătoriei Chișinău, sediul Râșcani, solicitând admiterea apelului, casarea integrală a hotărârii primei instanțe, cu pronunțarea unei decizii noi de admitere a acțiunii (f.d.121-128, 132-139).

Prin decizia din 24 mai 2022 a Curții de Apel Chișinău a fost respinsă cererea de apel depusă de SRL „Seola-Lux” și s-a menținut hotărârea din 09 iunie 2021 a Judecătoriei Chișinău, sediul Râșcani (f.d.168, 169-184).

Instanța de apel a concluzionat că, hotărârea instanței de fond este întemeiată, a fost adoptată cu aprecierea corectă a probelor administrate și aplicarea justă a normelor de drept material.

Referitor la fondul cauzei, instanța de apel a stabilit că, Direcția Generală de Administrare Fiscală mun. Chișinău, conform art.134 alin.(1) din Codul fiscal, a informat contribuabilul despre inițierea procedurii de inventariere la toate subdiviziunile acestuia,

prin scrisoarea nr.26/2-18-11-3616. Respectiv, în urma efectuării inventarierii, au fost întocmite listele de inventariere a stocurilor, în conformitate cu Anexa 5, Formular INV-2, din Regulamentul privind inventarierea, aprobat prin Ordinul Ministerului Finanțelor nr.60 din 29 mai 2012. Listele respective au fost semnate de către inspectorii fiscali care au efectuat inventarierea și de către membrii comisiei de inventariere, în prezența cărora a fost efectuată inventarierea. Astfel, în urma efectuării inventarierii, s-au constatat lipsuri de mărfuri în sumă de 815064,7 de lei (la preț de achiziție) și plusuri de mărfuri în sumă de 119 663,90 de lei, în contrapunere cu datele contabilității.

Instanța de apel a rezumat că, SRL „Seola-Lux” urma să reflecte în evidența contabilă rezultatele constatate în urma inventarierii efectuate în perioada 21 august 2020 – 22 august 2020 și la prezentarea dărilor de seamă fiscale pentru perioada respectivă, întru determinarea corectitudinii calculării și achitării impozitelor și taxelor la buget, să țină cont de rezultatele inventarierii, sub acest aspect a reținut ca fiind relevante prevederile art.102 alin.(8) din Codul fiscal.

Cu referire la argumentul SRL „Seola-Lux” precum că, organul fiscal nu a efectuat controlul în toate entitățile prin care se comercializează mărfurile, instanța de apel a reținut că, la data efectuării controlului, și anume, 21 august 2020 – 22 august 2020, reclamanta dispunea de 9 subdiviziuni active în raza municipiului Chișinău, înregistrate la Serviciul Fiscal de Stat: „oficiu” - adresa: XXXXX; „secție comercială” - adresa: mun. XXXXX; „secție comercială” - adresa: XXXXX; „secție comercială” - adresa: XXXXX; „magazin” - adresa: XXXXX; „secție comercială”, adresa: XXXXX; „secție comercială” - adresa: XXXXX; „secție comercială” - adresa: XXXXX; „depozit” - adresa: XXXXX.

Subdiviziunile menționate își desfășoară activitatea în baza notificărilor nr.35329 din 17 iulie 2017, nr.43296 din 09 februarie 2018, nr.46477 din 08 mai 2018, P-3416/2019 din 17 iulie 2019, nr.16484 din 24 ianuarie 2017, nr.16031 din 26 decembrie 2016, nr.35381 din 17 iulie 2017, nr.31724 din 03 mai 2017.

Referitor la argumentul SRL „Seola-Lux”, prin care se invocă neefectuarea controlului fiscal la subdiviziunea amplasată în XXXXX, instanța de apel a conchis că conform informației pe care o deține autoritatea, subdiviziunea dată este de tip „oficiu” și nicidecum „secție comercială”, „depozit” sau „magazin”, care ar deține stocuri de mărfuri efective supuse inventarierii.

Instanța de apel a dedus că inventarierea a fost efectuată la toate secțiile comerciale, magazinul și depozitul, de care dispune SRL „Seola-Lux”.

Cu referire la argumentul SRL „Seola-Lux” precum că, subdiviziunea din XXXXX, în general nu este indicată în actul fiscal și nu s-a efectuat control, instanța de apel a remarcat că, la materialele cauzei nu se atestă informația că anterior efectuării controlului aceasta ar fi fost comunicată Serviciului Fiscal de Stat. Mai mult, conform rezultatului inventarierii din 21 august 2020 – 22 august 2020, nu s-au stabilit mărfuri care și-au pierdut calitatea inițială.

Nu a fost reținut argumentul apelantei precum că inspectorii fiscali nu au făcut delimitare dintre bunurile din stocul de mărfuri efectiv care pot fi comercializate și bunurile care și-au pierdut calitatea inițială și nu mai pot comercializare, deoarece vine în contradicție cu probele administrate la actele cauzei.

La 26 octombrie 2022, SRL „Seola-Lux” a depus recurs, împreună cu motivarea,

împotriva deciziei instanței de apel, solicitând admiterea recursului, casarea integrală a deciziei instanței de apel și a hotărârii primei instanțe, cu remiterea cauzei la rejudecare în instanța de apel sau, după caz, emiterea unei decizii noi de admitere a acțiunii, cu anularea deciziei nr.127/1263A din 07 octombrie 2020 a Direcției de Administrare Fiscală Chișinău și a actului de control fiscal nr.860481 din 22 august 2020.

În motivarea recursului SRL „Seola-Lux” a indicat că instanța de apel a încălcat și aplicat eronat normele de drept procedural și normele de drept material. Cauza a fost examinată în absența sa și a reprezentantului ei, fiind, astfel, încălcată procedura de citare legală a participanților la proces, referitor la data, ora și locul examinării cauzei, prin ce s-a încălcat dreptul la un proces echitabil, fiind astfel privată de dreptul de a pleda și susține apelul în cadrul ședinței instanței de apel.

La fel, instanța de apel nu a aplicat corect norma de drept material care trebuie să fie aplicată și a interpretat în mod eronat legea.

Sub acest aspect recurenta a reiterat circumstanțele de fapt și de drept pe care le-a expus în cererea de chemare în judecată și în cererea de apel.

Conform art.244 alin.(1) din Codul administrativ, hotărârile curții de apel ca instanță de fond, precum și deciziile instanței de apel pot fi contestate cu recurs.

În conformitate cu art.245 alin.(1) și (2) Cod administrativ, recursul se depune la instanța de apel în termen de 30 de zile de la notificarea deciziei instanței de apel, dacă legea nu stabilește un termen mai mic. Instanța de apel transmite neîntârziat Curții Supreme de Justiție recursul împreună cu dosarul judiciar. Motivarea recursului se prezintă Curții Supreme de Justiție în termen de 30 de zile de la notificarea deciziei instanței de apel. Dacă se depune împreună cu cererea de recurs, motivarea recursului se depune la instanța de apel.

Curtea de Apel Chișinău a pronunțat decizia contestată la 24 mai 2022, în ședință publică (f.d.168), însă la materialele cauzei nu se regăsesc probe prin care s-ar confirma momentul notificării dispozitivului deciziei contestate părților la proces, inclusiv recurentei SRL „Seola-Lux”.

Materialele cauzei atestă că, la 27 septembrie 2022, prin intermediul oficiului poștal, Societatea cu Răspundere Limitată „Seola-Lux” a recepționat decizia motivată din 24 mai 2022 a Curții de Apel Chișinău, fapt ce se confirmă prin avizul poștal de recepție anexat la materialele cauzei (f.d.187).

Astfel, recursul SRL „Seola-Lux” au fost depus cu respectarea prevederilor art.245 din Codul administrativ.

La 17 noiembrie 2022, în scopul asigurării unui proces echitabil în ordine de recurs, Curtea Supremă de Justiție a expediat în adresa Serviciului Fiscal de Stat, Direcția Generală de Administrare Fiscală Chișinău copia recursului depus de SRL „Seola-Lux”, creând astfel participanților la proces condiții egale de a cunoaște modul de derulare a procedurii în recurs, cât și i-a acordat, întru asigurarea respectării principiilor contradictorialității și disponibilității în drepturi, posibilitatea de depunere a referință, fapt ce se confirmă prin scrisoarea de însoțire anexată la materialele dosarului (f.d.220).

La 01 decembrie 2022, Serviciul Fiscal de Stat a depus referință, solicitând respingerea recursului depus de SRL „Seola-Lux”, cu menținerea deciziei instanței de apel și a hotărârii primei instanțe, pe care le consideră legale și întemeiate, emise cu

respectarea legislației în vigoare.

Prin încheierea din 15 februarie 2023 a Curții Supreme de Justiție, recursul depus de SRL „Seola-Lux” împotriva deciziei din 24 mai 2022 a Curții de Apel Chișinău, a fost numit spre examinare în complet din cinci judecători.

Conform articolului 247 din Codul administrativ, Curtea Supremă de Justiție examinează și soluționează recursul fără ședință de judecată.

În speță, completul de judecată al Curții Supreme de Justiție nu a considerat oportun de a cita participanții la proces pentru a se pronunța cu privire la problemele invocate în recurs, deoarece criticile recurente au fost expuse cu suficientă claritate.

Verificând argumentele invocate în recurs, prin prisma materialelor din dosar, Completul de judecată al Curții Supreme de Justiție consideră că recursul depus de SRL „Seola-Lux” urmează a fi admis, casată decizia din 24 mai 2022 a Curții de Apel Chișinău, cu restituirea cauzei spre rejudecare la Curtea de Apel Chișinău, din motivele cer succed.

Potrivit art.248 alin.(1) lit.d) din Codul administrativ, examinând recursul, Curtea Supremă de Justiție adoptă decizie prin care casează integral decizia instanței de apel și restituie cauza instanței de apel dacă, în baza limitelor stabilite de lege ale examinării recursului, nu poate adopta o soluție finală în acest caz.

Din materialele cauzei rezultă că, la 29 decembrie 2020, SRL „Seola-Lux” a depus cerere de chemare în judecată împotriva Serviciului Fiscal de Stat, solicitând anularea deciziei nr.127/1263A din 07 octombrie 2020 a Direcției de Administrare Fiscală Chișinău, actului de control fiscal nr.860481 din 22 august 2020 și a deciziei nr.239 din 26 noiembrie 2020 a Serviciului Fiscal de Stat de respingere a cererii prealabile.

Judecând cauza în prima instanță, prin hotărârea din 09 iunie 2021, Judecătoria Chișinău, sediul Râșcani a respins ca neîntemeiată acțiunea depusă de SRL „Seola-Lux”.

Nefiind de acord cu soluția primei instanțe, la 27 iunie 2021, SRL „Seola-Lux” a depus apel împotriva hotărârii din 09 iunie 2021 a Judecătoriei Chișinău, sediul Râșcani.

Fiind investită cu judecarea apelului, Curtea de Apel Chișinău prin decizia din 24 mai 2022 a respins apelul depus SRL „Seola-Lux” și a menținut hotărârea din 09 iunie 2021 a Judecătoriei Chișinău, sediul Râșcani.

Efectuând controlul judiciar în ordine de recurs, completul de judecată al Curții Supreme de Justiție a constatat că instanța de apel a judecat cauza cu încălcarea normelor de drept procedural.

În susținerea concluziei enunțate se rețin următoarele aspecte.

Potrivit articolului 219 alin.(1) din Codul administrativ, instanța de judecată este obligată să cerceteze starea de fapt din oficiu în baza tuturor probelor legal admisibile.

În conformitate cu art. 194 alin.(1) și (2) Cod administrativ, în procedura în prima instanță, în procedura de apel și în procedura de examinare a recursurilor împotriva încheierilor judecătorești se soluționează din oficiu probleme de fapt și de drept. În procedura de examinare a cererilor de recurs, hotărârile și deciziile contestate se examinează din oficiu în privința existenței greșelilor procedurale și aplicării corecte a dreptului material.

Conform art. 239 alin. (1) și (2) Cod administrativ, examinarea și soluționarea cererii de apel are loc în ședință publică, iar în cazuri de excepție stabilite de lege – în ședință

închisă. Dacă participanții la proces convin de comun acord, examinarea și soluționarea cererii de apel are loc în procedură scrisă. Participanții la proces se citează. În citație se comunică locul, data și ora ședinței. Neprezentarea participanților la proces nu împiedică instanța de apel să decidă în privința apelului.

La caz, în recurs, SRL „Seola Lux” a invocat faptul că instanța de apel nu i-a comunicat despre ședința de judecată stabilită pentru 24 mai 2022, cauza fiind examinată în absența sa și a reprezentantului ei.

Analizând materialele cauzei și argumentele recurentului invocate în acest sens, completul de judecată al Curții Supreme de Justiție constată că instanța de apel a examinat prezenta cauză în lipsa recurente/apelante SRL „Seola-Lux” și a reprezentantului acesteia, avocatul Cucu Dumitru, cărora nu li s-a comunicat despre locul, data și ora ședinței de judecată din 24 mai 2022, când s-a pronunțat decizia contestată.

În susținerea concluziei enunțate, completul de judecată remarcă că la 29 iunie 2021, SRL „Sola-Lux” a depus apel împotriva hotărârii primei instanțe (f.d.132).

Din citația anexată la actele cauzei și avizele poștale de recepție, rezultă că instanța de apel a fixat examinarea prezentei cauzei, în ordine de apel, pentru data de 01 martie 2022, ora 11:00, cu invitarea participanților la proces (f.d.141, 150-151).

La 28 februarie 2022, prin intermediul poștei electronice, avocatul Dumitru Cucu, acționând în interesele SRL „Seola-Lux”, a depus cerere, solicitând amânarea examinării cauzei, stabilite pentru 01 martie 2022, ora 11:00, pentru o altă dată, din motiv că a fost anunțat prea târziu despre ședința respectivă, aflându-se, astfel, în imposibilitate să se prezinte în această zi, deoarece la dată respectivă este deja antrenat într-o altă ședință de judecată, fixată din timp, la Judecătoria Hâncești, sediul Ialoveni. Concomitent, indicând zilele în care este disponibil să participe la judecarea cauzei (f.d.157-158).

Prin încheierea protocolară a Curții de Apel Chișinău din 01 martie 2022, a fost admis demersul avocatului Dumitru Cucu și s-a amânat examinarea cauzei pentru data de 26 aprilie 2022, ora 15:00, fapt ce rezultă din procesul-verbal al ședinței de judecată și recipisa anexate la actele cauzei (f.d. 161-162).

Din certificatul anexat la actele cauzei rezultă că ședința de judecată preconizată pentru data de 26 aprilie 2022, nu a avut loc din motiv că judecătorul raportor, Angela Bostan, se afla în concediu (f.d.165).

Ține de menționat că, la actele cauzei nu se atestă probe incontestabile că participanții la proces, inclusiv recurenta/apelantă SRL „Seola-Lux” și reprezentatul ei, avocatul Dumitru Cucu, au fost înștiințați legal despre ședința de judecată din 24 mai 2022, când a fost pronunțată decizia contestată a instanței de apel.

Aici, completul de judecată constată că Curtea de Apel Chișinău a omis să dispună citarea recurente/apelante SRL „Seola-Lux” și a avocatului acesteia, Dumitru Cucu, despre locul, data și ora noii ședințe de judecată.

Deși, instanța de apel în procesul-verbal al ședinței de judecată din 24 mai 2022 a indicat că SRL „Seola-Lux” și reprezentatul acesteia, nu s-au prezentat la ședință din motive necunoscute instanței de judecată, care au fost citați legal, fapt confirmat prin avizul de recepție, anexat la materialele cauzei, totuși faptul dat contravine suportului probator prezent la actele dosarului, care nu atestă astfel de citații și avize de notificare (f.d. 167).

La caz, se deduce că Curtea de Apel Chișinău a examinat cauza în lipsa recurentei/apelante SRL „Seola-Lux” și a avocatului Cucu Dumitru, cărora nu le-a fost comunicat din timp că cauza urmează să fie examinată la 24 mai 2022.

În condițiile în care la materialele cauzei nu se atestă citațiile și avizele de notificare, prin care instanța de apel afirmă că a înștiințat legal apelanta SRL „Seola-Lux” și avocatul acesteia Dumitru Cucu, despre locul, data și ora examinării cauzei, constatările Curții de Apel Chișinău cu privire la citarea legală a acestora pentru ședința de judecată din 24 mai 2022, sunt lipsite de suport probator.

Deși, art. 239 alin.(2) din Codul administrativ, oferă dreptul instanței de apel de a judeca apelul în lipsa participanților la proces, totuși acesta se limitează în cazul în care aceștia sunt citați legal despre locul, data și ora ședinței, care, însă, la caz, nu a fost respectate aceste prevederi legale de către Curtea de Apel Chișinău, pentru a-i acorda posibilitatea de a purcede la examinarea cauzei în fond.

Așadar, este evident că, judecând cererea de apel în lipsa apelantei SRL „Seola-Lux” și a reprezentatului acesteia, avocatul Dumitru Cucu, care nu au fost citați în modul prevăzut de lege și emiterea deciziei din 24 mai 2022, instanța de apel nu a asigurat disponibilitatea în drepturi a participaților la proces, ce constă în posibilitatea, în primul rând a părților, de a dispune liber de dreptul subiectiv material sau de interesul legitim supus judecării, precum și de a dispune de drepturile procedurale, de a alege modalitatea și mijloacele procedurale de apărare și, astfel, a admis încălcarea principiilor procedurii de contencios administrativ stipulate la art.38-40, art.43 din Codul administrativ.

În consecință, completul de judecată apreciază că instanța de apel nu a garantat tuturor participanților la proces posibilitatea de a fi prezenți în ședința de judecată, de a participa la dezbaterile judiciare, a da explicații pe caz și de a înainta obiecții.

În acest sens, jurisprudența CtEDO accentuează necesitatea acordării posibilității justițiabililor de a-și pleda cauza cu eficiența dorită.

La acest capitol, cu titlu subsidiar, instanța de recurs notează că în cauza *Russu c. Moldovei* din 13 noiembrie 2008 Curtea Europeană a Drepturilor Omului a constatat deja că „în practică, instanțele naționale nu acceptă în calitate de probă suficientă expedierea unei scrisori de către instanță, dar solicită dovada înmânării”.

În hotărârea *Bucuria contra Moldovei* din 05 ianuarie 2010, Curtea a reiterat că examinarea cauzei în lipsa reclamantului, în privința căruia nu era dovada de înmânare a citației, companiei reclamante nu i s-a oferit posibilitatea de a-și susține complet cauza în fața Curții Supreme de Justiție.

În cauza *Kenzie Global Limited Ltd. C. Moldovei*, Curtea a constatat încălcarea articolului 6 § 1 în rezultatul omisiunii Curții Supreme de Justiție de a cita reclamantii la ședința de judecată. Curtea a notat că este o chestiune de echitate a procedurilor, o astfel de reexaminare nu ar fi trebuit să fie făcută fără a i se acorda companiei reclamante șansa de a-și prezenta poziția, mai ales având în vedere că celelalte părți la proces au fost prezente la ședință și au avut posibilitatea de a-și expune opiniile.

În circumstanțele enunțate, completul de judecată al Curții Supreme de Justiție conchide că, instanța de apel nu a respectat procedura citării legale a tuturor participanților la proces, care constituie o încălcare a dreptului la un proces echitabil

prevăzut de art.6§1 din Convenția pentru Apărarea Drepturilor Omului și a Libertăților Fundamentale.

Or, unul din principiile procesului echitabil, rezultând din jurisprudența Curții Europene a Drepturilor Omului, este contradictorialitatea între părțile, care sunt parte a procesului. Pentru a răspunde exigențelor articolului enunțat, procedura în fața instanțelor judiciare trebuie să aibă un caracter contradictoriu, un concept similar celui al egalității armelor. Principiul contradictorialității presupune, în fond, posibilitatea pentru părțile în proces de a li se aduce la cunoștință toate dovezile invocate și observațiile formulate și de a face comentarii în legătură cu ele.

Respectarea principiului *egalității armelor* presupune că fiecare parte trebuie să obțină o posibilitate rezonabilă de a-și prezenta cauza în condiții care să nu o plaseze într-o situație dezavantajată în raport cu adversarul său, astfel încât să se mențină un echilibru corect. Dreptul la o procedură contradictorie implică dreptul unei părți în procesul civil de a lua cunoștință de observațiile sau explicațiile date de cealaltă parte, precum și a le discuta.

În conformitate cu art.43 din Codul administrativ, examinarea judiciară a cauzelor de contencios administrativ se desfășoară în baza principiului contradictorialității și al egalității în drepturi procedurale a participanților la proces.

La acest capitol, completul de judecată evidențiază că, contradictorialitatea presupune organizarea procesului astfel încât părțile și ceilalți participanți la proces să aibă posibilitatea de a-și formula, argumenta și dovedi poziția în proces, de a alege modalitățile și mijloacele susținerii ei de sine stătător și independent de instanță, de alte organe și persoane, de a-și expune opinia asupra oricărei probleme de fapt și de drept care are legătură cu cauza dată judecării și de a-și expune punctul de vedere asupra inițiativelor instanței. Instanța care judecă cauza își păstrează imparțialitatea și obiectivitatea, creează condiții pentru exercitarea drepturilor participanților la proces, pentru cercetarea obiectivă a circumstanțelor reale ale cauzei.

Reieșind din cele enunțate și ținând cont de natura litigiului și de marja de apreciere a instanței de judecată, instanța de recurs opinează că a examinat principalele întrebări juridice stabilite și că nu este în drept să se pronunțe separat în privința motivelor cu privire la fondul cauzei.

De fapt, acestea poartă un caracter secundar și nu au forță juridică de a influența decisiv considerentele de mai sus (Kamil Uzun vs Turcia, 10 mai 2007, parag. 64 din 10 mai 2007; Centrul pentru Resurse Juridice în numele lui Valentin Câmpeanu vs România (Marea Cameră), 17 iulie 2014, parag. 156).

Așadar, completul de judecată al Curții Supreme de Justiție notează că cele menționate mai sus nu pot fi corectate în ordine de recurs, din cauza specificului acestora.

Din considerentele menționate și având în vedere faptul că corectarea erorii instanței de apel la judecarea cauzei în ordine de recurs nu este posibilă, completul de judecată al Curții Supreme de Justiție concluzionează de a admite recursul depus de SRL „Seola-Lux”, de a casa integral decizia din 24 mai 2022 a Curții de Apel Chișinău și de a restitui cauza pentru rejudecare la Curtea de Apel Chișinău, în alt complet de judecată.

Astfel, ținând cont de rolul specific al instanței de recurs și de preeminența dreptului, este imperios, ca la reexaminarea cauzei în ordine de apel, să fie remediate neajunsurile

procedurii inițiale (Baka vs Ungaria (Marea Cameră), 23 iunie 2016, parag. 117; Zubac vs Croația (Marea Cameră), 5 aprilie 2018, parag. 123 – 125).

La rejudecarea cauzei, instanța de apel urmează să țină cont de cele menționate și să reexamineze cererea de apel cu respectarea tuturor procedurilor de rigoare, crearea condițiilor obiective și reale tuturor participanților la proces pentru realizarea drepturilor sale procedurale, iar în baza probelor pertinente administrate, raportate la legea materială ce guvernează raportul juridic litigios, să emită o decizie legală și întemeiată.

Conform art.248 alin.(1) lit.d) din Codul administrativ, completul de judecată al Curții Supreme de Justiție

d e c i d e:

Se admite recursul depus de Societatea cu Răspundere Limitată „Seola-Lux”.

Se casează integral decizia din 24 mai 2022 a Curții de Apel Chișinău, în cauza de contencios administrativ, intentată la cererea de chemare în judecată depusă de Societatea cu Răspundere Limitată „Seola-Lux” împotriva Serviciului Fiscal de Stat cu privire la anularea actelor administrative, cu restituirea cauzei spre rejudecare la Curtea de Apel Chișinău, în alt complet de judecată.

Decizia nu se supune nici unei căi de atac.

Președinte, judecător

Tamara Chișca-Doneva

judecători

Mariana Pitic

Ion Malanciuc

Oxana Parfeni

Aliona Miron